

Täysistunto

Keskiviikko 27.5.2020 klo 14.02—17.18

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain ja Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 64/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.10 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! EU:n puhtaan energian paketin sisältämä uusi lainsäädäntö tuli voimaan kesällä 2019. Lainsäädäntöpakettiin sisältyvät muun muassa sähkön sisämarkkinoita koskeva asetus, EU:n energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastoa koskeva asetus sekä sähköalan riskeihin varautumista koskeva asetus. Sähkön sisämarkkinoita koskevaa asetusta sovelletaan 1. päivästä tammikuuta 2020. Sähköalan riskeihin varautumista koskevan asetuksen mukaan jäsenvaltioitten on tullut nimetä asetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen viimeistään 5. päivänä tammikuuta 2020.

Hallituksen esitys sisältää ensimmäisen osan niistä muutoksista, joita puhtaan energian paketin lainsäädännöstä aiheutuu kansalliseen energiamarkkinalainsäädäntöömme. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annettua lakia ja Energiavirastosta annettua lakia. Nyt ehdotetuilla kansallisilla täytäntöönpanotoimilla on kiire, koska asetuksen velvoitteet ovat tulleet voimaan vuoden alusta. Syksyllä hallitus antaa vielä esityksen, joka koskee uuden sähkömarkkinadirektiivin täytäntöönpanoa.

Hallituksen esityksen keskeinen muutos on sähköalan riskeihin varautumista koskevan asetuksen mukaisen toimivaltaisen viranomaisen nimeäminen. Toimivaltaiseksi viranomaiseksi nimettäisiin Energiavirasto. Energiavirasto hoitaa jo nykyisin sähkön riittävyyden ja toimintavarmuuden varmistamiseen tähtäviä kansallisia viranomaistehtäviä.

Asetus sähköalan riskeihin varautumisesta vahvistaa säännöt jäsenvaltioiden yhteistyöstä sähkökriisien eli sähkön riittävyysongelmien ja suurhäiriöiden ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi. Asetuksella luodaan toimintatavat sähkön toimitusvarmuuteen kohdistuvien riskien arviointiin yhteisiin eurooppalaisiin menetelmiin perustuen. Asetuksen perusteella jäsenvaltioiden on määriteltävä alueelliset ja kansalliset sähkökriisiskenaariot sekä laadittava niitten pohjalta riskivaraumissuunnitelmat. Riskivaraumissuunnitelmissa on esitettävä toimenpiteet, joita suunnitellaan asetuksen mukaisten sähkökriisien ehkäisemiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2020 vp

si, niihin varautumiseksi ja lieventämiseksi. Asetus edellyttää jäsenvaltioita toimimaan yhteistyössä sähkökriisien ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi. Jäsenvaltioiden on tarjottava apua alueellisilla ja kahdenvälisillä toimenpiteillä sähkön toimittamiseksi jäsenvaltioille, joilla on sähkökriisi. Jäsenvaltioiden on sovittava tarvittavista teknisistä, oikeudellisista ja rahoitusta koskevista järjestelyistä kriisitilanteissa esimerkiksi avunannosta maksettavan kohtuullisen korvauksen osalta.

Sähkön sisämarkkinoita koskeva asetus vahvistaa peruseriaatteet hyvin toimiville, yhdenmetylle sähkömarkkinoille ja vahvistaa säännöt rajat ylittävää sähkökauppaa varten sekä helpottaa hyvin toimivien ja avointen tukkumarkkinoitten syntymistä.

Arvoisa puhemies! Sähkön sisämarkkinasääntöjen tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi jäsenvaltioiden on säädettävä verkkosääntöjen ja suuntaviivojen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista. Uuden asetuksen säännöksissä yksilöidään vanhasta asetuksesta poiketen tarkasti ne EU-lainsäädännön kohdat, joiden rikkomisen varalta jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamuksia. Vastaavasti uudesta sähkömarkkinadirektiivistä on poistettu säännöksiä, joita koskeviin rikkomuksiin katsottiin liittyvän jäsenvaltioiden velvoite säätää seuraamuksia. Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 16 §:n seuraamuksia koskevia säännöksiä on tältä osin tarpeen tarkistaa vastaamaan uutta EU-lainsäädäntöä. Asetuksen ja direktiivin seuraamuksia koskevien säännösten tarkentuminen mahdollistaa EU:n sähkömarkkinalainsäädäntöön pohjautuvien seuraamusten nykyiseen verrattuna tarkemman kohdentamisen ja myös osittaisen rajaamisen. Muutoksella ei arvioida kuitenkaan olevan merkittäviä käytännön vaikutuksia, sillä vuodesta 2013 voimassa olleita vanhan lain mukaisia seuraamussäädöksiä ei ole sovellettu Suomessa kertaa-

kaan. Muilta osin hallituksen esityksen sisältämät muutokset ovat lainsäädäntötekniisiä, kuten säädösviittausten täsmentämistä vastaamaan uutta EU-lainsäädäntöä. Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa.

16.15 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys sähkömarkkinalainsäädännön muuttamisesta on tosiaan pitkälti tekninen. Valitettavasti tämä lakiesitys on siinä mielessä puutteellinen, että kaikkein oleellisimmat ja kiireellisimmät ongelmat on jätetty tulevaisuudessa ratkottaviksi. Erityisesti kohtuuttomiksi nousseisiin ja edelleen kasvaaviin sähkönsiirtohintoihin tulee puuttua. Viimeisen kymmenen vuoden aikana siirtohinnat ovat keskimäärin tuplaantuneet. Ihmisten turhautumista tähän tilanteeseen lisää se, että toisin kuin sähköenergian osuutta, sähkönsiirtoa ei voi kilpailuttaa, koska sähköverkko on luonnostaan monopoli. Sähkö on myös välttämättömyyshyödyke; täällä Suomessa ihmiset eivät voi valita olla käyttämättä sähköä.

Siirtohintojen nousu johtuu kahdesta asiasta: ensinnäkin sähköverkon rakentamisesta, uusista säävarmuusvaatimuksista, jotka astuivat 2013 voimaan, sekä verkkoyhtiöille sallitusta tuotosta, joka on viime vuosina noussut. Kumpaanakin kokonaisuuteen — siis sähköverkon rakentamiseen mahdollisimman kustannustehokkaasti ja toisaalta verkkoyhtiöiden tuottoihin — pitää puuttua. Ihmisten rahastamista sähköverkkomonopolilla ei pidä hyväksyä varsinkaan nyt keskellä talouskriisiä, kun ihmisten toimeentulo ja yritysten tulevaisuus ovat vaakalaudalla. Epäoikeudenmukaiseen monopolituottoon, joka voi tosiasiaassa olla jopa 32 prosenttia, on mahdollista puuttua, ja sitä voidaan nykyisestä merkittävästi leikata säätämällä lakiin yleiset periaatteet hinnoittelumallista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2020 vp

Hintojen pitäisi heijastella nykyistä paremmin todellisia sähköverkon rakentamisen kustannuksia sekä sähköverkkoliiketoiminnan tosiasiallisesti lähes olematonta riskiä. Tuottoon puuttumalla voitaisiin pelkästään verkkoyhtiöiden tuotosta saada vuosittain yli 400 miljoonaa euroa säästöä sähkönkäyttäjien, siis meidän kaikkien, rahoihin — siis miljoona euroa säästöä joka ikinen päivä. Lisäksi huolehtimalla siitä, että sähköverkon rakentaminen on mahdollisimman kustannustehokasta, voidaan tutkimuksen mukaan säästää yli 900 miljoonaa euroa tulevista investoinneista. Miksi tässä hallituksen esityksessä sivuutetaan täysin nämä tärkeimmät muutostarpeet? Miksi hallitus ei halua puuttua sähköverkkoyhtiöiden kohtuuttomiin tuottoihin? Onko kyse verkkoyhtiöiden lobbausvoimasta vai mistä?

Kokoomus on esittänyt oman lakipaketinsa siitä, miten siirtohintoja saadaan pistettyä kuriin. Ministeri Lintilä, olette perustellut Kauppalehdessä tämän hallituksen lakiesityksen venyttämistä [Puhemies koputtaa] sillä, että nyt voidaan eduskuntaan tuoda vain sellaisia esityksiä, joissa ei nähdä [Puhemies koputtaa] syvempää tarvetta debattiin. Onko täällä eduskunnassa siis joku, [Puhemies: Aika!] joka vastustaa näihin siirtohintoihin puuttumista? Eikö tämä esitys olisi osaltaan vastaus [Puhemies: Aika!] myös tähän talouskriisiin? Vahvistettaisiin suomalaisten ostovoimaa.

16.19 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Vestman aivan oikealla tavalla kiinnitti huomiota näihin sähkönsiirtohintoihin, joiden korotukset ovat olleet kyllä aivan mahdottomia. Toki siihen tietysti liittyy sekin, kuinka paljon verkkoa rakennetaan, mutta myöskin nämä tuotot ovat täysin kohtuuttomia, kun kyse on monopoliasemassa olevista yhtiöistä. Toivonkin todella, että ministeri ja koko hallitus ottaa vakavasti sen erittäin perusteellisesti edustaja Vestmanin johdolla tehdyn kokoomuksen lakiesityksen tästä aiheesta ja tähän vielä vahvasti paneutuu.

Voin myös sanoa, että kun tulen semmoiselta alueelta, jossa tämä Caruna Oy vaikuttaa — ja olen myös itse, valitettavasti, heidän asiakkaansa, kuten 470 000 muutakin suomalaista — niin mistään yksittäisestä asiasta ei kansanedustajalle siellä Caruna-alueella kyllä oman käsitykseni mukaan tule enempää palautetta kuin näistä sähkönsiirtohinnoista ja epäluottamuksesta tätä järjestelmää kohtaan. Tunnen toki sen historian, millä tähän ollaan päädytty, mutta nyt on jo niin pitkään menty, että on kyllä aika käydä kiinni näihin kohtuuttomiin tuottoihin, joita edustaja Vestman hyvin kuvasi. Meidän käsityksemme mukaan ainakin 70 prosenttia tästä Carunan tuotosta voitaisiin leikata ja siitä huolimatta ei vaarantuisi vielä sähkön tuottaminen eikä sen järjestelmän ylläpitäminen, koska se on käytännössä riskitön bisnes, kuten täällä on jo kuvattu.

Arvoisa puhemies! Sellainen normaali viesti, joka sieltä Carunasta tulee sähkön käyttäjälle, on sellainen, milloin kyse on sitten siitä, että sähkönsiirtohintaa on nostettu. Se oli suurimmillaan 27 prosenttia, jos muistan oikein, viimeinen korotus taisi olla 3,9 prosenttia, on korotettu 6,5:ta prosenttia, ja viesti on aina sen mukainen, että ”teidän sähkönsiirtohintanne korottuu 6,5 prosenttia, mutta teidän ei tarvitse tehdä mitään”. Minä toivoisin, että me lähettäisimme tästä salista sellainen viestin Carunalle, että ”sähkönsiirtohintojen korotuskatto pudotetaan 15 prosentista 5 prosenttiin, ja teidän ei tarvitse tehdä mitään”. Se olisi semmoinen viesti, joka olisi aivan paikallaan ja kohdallaan.

Tässä on kyse todellakin sadoista miljoonista euroista, jotka koskevat tavallista suomalaista kuluttajaa vuosittain. Tässä on ihan selvästi muodostunut sellainen tilanne, että tämän monopolin tuotto on kohtuuton, ja nämä rahat olisivat merkittäviä kuluttajien pussis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2020 vp

sa ja kulutuksessa, eli kyllä tämä on nyt semmoinen asia, johon on ihan pakko tässä tilanteessa puuttua.

16.22 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Sähkönsiirtohinnot herättävät ihmisissä ärtymystä ja pettymystä. En ihmettele tätä lainkaan. Siirtohinnot ovat monin paikoin kaksinkertaistuneet viimeisen kymmenen vuoden aikana. Moni taivastelee sähkönsiirron hintaa laskuja maksaessaan. Se on täysin ymmärrettävää.

Omassa kotimaakunnassani, Satakunnassa, esimerkiksi Kokemäellä sähkölämmitteisessä pientalossa asuva joutuu pulittamaan vuosittain pelkästään sähkönsiirrosta yli 1 900 euroa, Porissa ja Raumallakin noin 1 400 euroa vuodessa. Sähkönsiirron hinnat ovat nousseet hyvin korkeiksi. Nämä summat ovat ihmisille todella suuria ja nostavat asumisen kustannuksia ympäri Suomea.

Herra puhemies! Sähköverkko on luonnollinen monopoli. Ihmiset eivät voi kilpailuttaa sähkönsiirtoaan, vaan lasku tulee jokaiselle annettuna. Tuntuu absurdilta, että samaan aikaan, kun ihmiset kärvistelevät korkeiden siirtohintojen kanssa, jakavat julkisesti omistettut yhtiöt osinkoja ja konserniavustuksia yli 350 miljoonalla eurolla vuodessa. Ihmisten välttämättömällä tarpeella rahastaminen on väärin.

Näiden sähkönsiirtohintojen nousun taustalla on vuosien aikana ollut yhtiöiltä eriytetyt investoinnit sähköverkon säävarmuuteen. Laki on kannustanut yhtiöitä investoimaan verkkoon myös tarpeettomasti. Investoinnit ovat mahdollistaneet yhtiöille korkeamman tuoton ja myös merkittävän osingonjaon. Tämä siirtoyhtiöiden toiminta maksatetaan aivan tavallisen suomalaisen kotitalouden kustannuksella. Se on myös pois kaikesta muusta kulutuksesta.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä valmisti tämän tilanteen muuttamiseksi edustaja Vestmanin johdolla lakiesityksen, jolla sähkönsiirtohintoja saadaan laskettua. Olemme esittäneet ensinnäkin verkkoyhtiöiden tuoton leikkaamista, sillä monopoliasemassa toimivan yrityksen ei pidä rahastaa sähköverkon asiakkaita. Hinnottelun pitää vastata todellisia kustannuksia. Verkkoyhtiöiden ylisuuret investoinnit pitää myös lopettaa. Maakaapelointi on monelta osin kallista. Se on järkevää asutuskeskuksissa, mutta maaseudulla harvoin kustannustehokasta. Lisäksi esitämme siirtohinnan korotuskaton tuntuva leikkausta nykyisestä 15 prosentista 5 prosenttiin.

Ilmetystä herättää se, miksi hallitus ei ole tarttunut tässä esityksessä näihin räikeisiin ongelmiin, jotka ovat nousseet esille. Jo aikaisemmin hallitus on esittänyt vain kosmeettisia muutoksia sähkömarkkinalainsäädäntöön, mutta nyt jostain syystä nämä muutokset on karsittu pois tästä esityksestä. Suomalaiset eivät saa tästä esityksestä mitään apua korkeisiin sähkönsiirtohintoihinsa.

Herra puhemies! Kysyisin ministeriltä, [Puhemies koputtaa] onko hän valmis tarttumaan tähän kokoomuksen eduskuntaryhmän erinomaiseen lakialoitteeseen ja tuomaan sen viipymättä eduskuntaan, jotta näihin epäkohtiin saadaan puututtua ja saadaan helpotusta tavallisten suomalaisten arkeen.

16.25 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Kyllä se niin on, että jos katsotaan, minkälaisista kansalaispalautetta vuosien mittaan ihmisiltä on tullut, niin kyllä määrällisesti niistä suurin osa on liittynyt sähkönsiirtohintaan. Kansalaiset ovat kerta kaikkiaan tyytymättömiä siihen. Sähkönsiirtohintaa on noussut keskimäärin 100 prosenttia vuodesta 2008. Omakoti-liiton tekemän tutkimuksen mukaan, johon osallistui 7 600 vastaajaa, 92 prosenttia oli sitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2020 vp

mieltä, että siirtohinnat ovat liian korkeita — ja se ei ole keskittynyt pelkästään yhteen kuntaan, vaan vastaajia oli 235 kunnasta. Siinä mielessä me kokoomuksessa olemme kyllä odottaneet, milloin hallitus tekee sellaisen esityksen, jossa näihin puututaan. Toivoimme, että tämä esitys olisi sellainen, mutta valitettavasti siitä on jäänyt puuttumaan muutama keskeinen asia, ja tuon esiin niistä kolme.

Ensinnäkin verkkoyhtiöiden tuottoa on leikattava, ja tässä pitää muistaa kaksi asiaa: Ei pidä tuijottaa pelkästään tuottoprosenttiin vaan myöskin siihen pääomaan, mistä se tuotto lasketaan. Sitoutuneen pääoman arvo ei voi oleellisesti erota tasearvosta. Jos käytetään laskennallista arvoa, päädytään liian suuren pääoman määrään ja arvoon. Eli sitä ei pitäisi käyttää.

Toinen asia ovat yli-investoinnit sellaisillakin alueilla, missä niihin ei ole tarvetta, elikkä silloin kun ollaan asutuskeskuksissa, on perusteltua mennä maan alle, mutta sen sijaan haja-asutusalueella, puhumattakaan saaristosta, asiakkailta tulee olla mahdollisuus poiketa esimerkiksi siitä säävarmuuden laatutasosta.

Sitten kolmantena ovat nämä siirtohintojen vuotuiset korotukset. Valtio asetti vuonna 2017 säännön, että korotus voi olla maksimissaan 15 prosenttia, mutta sekin on aivan liian suuri. Me kokoomuksessa ehdotamme, että se voisi olla 5 prosenttia. Silloin olisimme jo selvästi lähempänä totuutta.

Arvoisa puhemies! Tämä sähkönsiirtohinta koetaan verona kansalaisten taholla, mutta tämä kokonaisuus on sen verran monimutkainen, että se vaatii lainmuutoksia erittäin monien eri kohtaan ja myöskin perehtymistä siihen, minkälaiset laskentatavat tässä on ja minkälaiset laskentatavat ovat vallalla myöskin Euroopassa. Meillä jossain määrin poikkeavat nämä laskentatavat, ja siitä osin johtuvat nämä väärällä tavalla käytetyt pääoma-arvot tässä tuoton laskennassa.

Arvoisa puhemies, tässä tärkeimmät.

16.28 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tämähän on tosi mielenkiintoista keskustelua, kun täällä kokoomuksen nuoret edustajat Vestman ja Marttinen tosiasiaa hyökäävät tässä pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen, sateenkaarihallituksen, tekemää ratkaisua vastaan, kun valtioenemmistöinen Fortum myytiin kansainvälisille pääomasijoittajille, Carunalle, vaikka kysymys on luonnollisesta monopolista, jossa vaihtoehtoa ei ole ja hinnoittelu on sen vuoksi täysin vapaata. — Luonnollisia monopoleja on paljon, ja sähkönsiirto on yksi sellainen. — No, varmaan edustajia Marttinen ja Vestman täytyy ymmärtää, kun he eivät olleet täällä silloin paikalla, mutta edustajat Kauma ja Satonen olisivat omaa pääministeriään kyllä silloin voineet neuvoa. [Arto Satonen: Se oli ministeri Haaviston ehdotus!] Se olisi silloin ollut ajankohtaista.

Tätä virhettä ei olisi pitänyt tehdä. Valtio-omistaja olisi sen kyllä voinut estää ja neuvoa. Sinänsä Fortumillehan tämä oli käsittääkseni liiketaloudellisena suorituksena hyvä, mutta valtiolle ja tälle kansalle se oli huono ratkaisu. Luovutus olisi voinut olla mahdollinen, mutta se olisi pitänyt tietysti tehdä suomalaisille eläkeyhtiöille, jotka eivät silloin kuitenkaan olleet ajan tasalla, muuta kuin kaksi yhtiötä taisi ottaa osuuden tästä sähkönsiirrosta, jonka Fortum luovutti.

Olen kyllä ihan samaa mieltä siitä, että sähkönsiirron hintaa pitäisi tarkastella kriittisemmin. Siinä lähdettiin silloin jo alkuaan liian korkeasta sähköverkon tuoton sallitusta tasosta. Eräs liiketaloudellista konsultointia tekevä yhtiö ehdotti huomattavasti alempaa tuottoa tällaisen luonnollisen monopolin toiminnalle, sähkönsiirrolle, mutta sitä ei noudatettu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2020 vp

Tätä nykyistä tasoa, jota on kyllä pudotettu pikkuhiljaa koko ajan, on perusteltu muun muassa sillä, että siihen sisältyy veroa. Kysyin asiaa eräältä kansainvälisen vero-oikeuden asiantuntijalta, ja hän totesi, että hänen tällaisen nopean arvionsa mukaan Caruna maksaa — siis jos puhutaan Carunasta — 10 prosenttia tuloveroa. Se ei ole kovin paljon. Sen vaikutus ei tähän tuottovaatimukseen voi olla kovin suuri.

Sen haluan todeta, että keskusta on omalta osaltaan hallitusvastuussa ollessaan korjannut tätä asiaa. Varmaan on vielä tehtävää, mutta keskusta ei ollut silloin hallituksessa, kun Fortumin [Puhemies koputtaa] sähkönsiirron myynti Carunalle sallittiin.

16.31 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Sähköverkko on tosiaan luonnollinen monopoli, ja olen samaa mieltä siitä, että luonnollinen monopoli on syytä pitää julkisessa omistuksessa. Itse asiassa, jos palaan 2019 kevään vaaleihin, niin silloin sosiaalidemokraattien puheenjohtaja ja keskustan puheenjohtaja nostivat kumpikin esille sellaisen mahdollisuuden, että nämä yksityiseen omistukseen myydyt verkot voitaisiin ostaa takaisin julkiseen omistukseen. Nyt tässä tilanteessa ymmärrämme, että sellaisia rahoja, jopa 10:tä miljardia euroa, ei ole, ja meidän täytyy tässä tilanteessa reagoida ja tuoda lakiin uusia vaatimuksia, joilla sähkönsiirtohinnat pistetään kuriin.

Haluan muistuttaa hallitusta siitä, että teillä on hallitusohjelmassa kirjaus. Teillä on kirjaus siitä, että sähkönsiirtohintojen hillitsemiseksi toteutetaan muun muassa sähkönsiirron kustannusselvityksen johtopäätöksiä, kehitetään sähköverkon joustavuutta ja vaihtoehtoisia tapoja varmistaa sähkön toimitusvarmuus erityisesti haja-asutusalueilla.

Tammikuussa oli nähtävillä hallituksen esitysluonnos. Siinä tuotiin esille tiettyjä, tosin hyvin puutteellisia, keinoja hillitä siirtohintojen korotuksia. Nyt ihmettelen, mihin tämä lakiesitys on jäänyt. Se olisi erittäin tärkeää saada eduskunnan käsittelyyn tässä tilanteessa, jossa tosiaan suomalaisten toimeentulo, yritysten tulevaisuus on vaakalaudalla.

Kysyn ministeri Lintilältä: olisitteko valmis tukemaan sitä, että tämä kokoomuksen huolellisesti valmisteltu lakipaketti sähkönsiirtohintojen pistämiseksi kuriin otettaisiin täällä eduskunnassa käsittelyyn? Se on valmisteltu hallituksen työn tueksi, ja talousvaliokunnassa asiaa on mahdollista viedä eteenpäin. Tämä olisi tärkeä kädenojennus suomalaisille ja suomalaisille yrityksille tässä vaikeassa tilanteessa.

Kuten totesin, joka ikinen päivä, kun asiaa lykätään, maksaa suomalaiselle yhteiskunnalle, suomalaisille miljoona euroa päivässä ylimääräistä. Professori Collanin laskelman mukaan se tarkoittaa 45 000 euroa joka ikinen tunti. Tämä on sellainen asia, jonka kanssa ei kannata viivyttellä. Ja kysyn edelleen ministeriltä: estääkö joku tuomasta tätä esitystä tällä hetkellä tänne eduskuntaan? Se liittyy talouskriisiin, se toisi helpotusta ihmisille ja yrityksille, ja oletan, että eduskunnassa vallitsee laaja yhteisymmärrys siitä, että sähkönsiirtohintoihin pitää vihdoin puuttua.

16.34 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Varsinaisesti hallituksen esityksessä on kyse siitä, että riskeihin varautumista sähköalalla koskevan asetuksen mukaan jäsenvaltioitten on tullut nimetä asetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen viimeistään 5. päivänä tammikuuta 2020 ja Energiavirasto meillä sitten nimettäisiin riskeihin varautumista koskevassa asetuksessa tarkoitetuksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi.

Mutta kun täällä kollegat ovat nyt puhuneet ja keskustelleet tästä siirtohinnoittelusta yleisemminkin, tässä yhteydessä haluan todeta, että edustaja Kiviranta täällä ihan oikein muisti, että se oli tapaninpäivän myrsky, puhuttiinko peräti Tapani-myrskystä, joka aiheut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2020 vp

ti sitten täällä poliittisella puolella jonkunmoisen ylireagoinnin — kenties voisi tässä tilanteessa puhua näin — jolloinka sitten tämä maakaapelointivelvoite tuli sähköyhtiöille. Voisi sanoa, että siinä lainsäädäntöä tehtäessä ei ymmärretty ihan täysin, mitkä esimerkiksi tämän sijoitetun pääoman tuottokatot voisivat olla. Ja voi sanoa, että kyllä tällä hetkellä, jos verrataan vaikka muihin Pohjoismaihin, esimerkiksi Ruotsiin, tämä meidän lainsäädäntömme mahdollistaa todellakin tällä siirtohinnoittelulla tämmöisen bisneksen tekemisen, ja niin kuin täällä on todettu, kyseessä on kuitenkin niin sanottu luonnollinen monopoli. Siinä mielessä olisi tärkeää, että ensinnäkin jo sellaisena ensiapuna tätä siirtohinnoittelun tarkasteluajanjaksoa selvitettäisiin ja sitten todellakin lähdetäisiin pohtimaan — niin kuin täällä talossa on tehnyt muutama kollega lakiesityksenkin siitä — missä tuo tuottoarvon katto voisi olla. Tietysti sitten tässä vielä voisi sanoa, että on ollut epäonnaisia kauppvoja, kun on myyty ulkomaisille yhtiöille verkkoa ja sitä kautta sitten myöskin nämä tuotot ovat valuneet maailmalle.

Arvoisa puhemies! Sinällänsä varmasti tämä lainsäädäntökohta tässä itsessään on kannatettava ja eteenpäin vietävä, mutta kokonaisuutena tähän sähkönsiirtohinnoitteluun kansalaiset toivovat kyllä nytten muutoksia ja toivovat, että hallitukselta siihen tulisi ripeästi esityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten vielä edustaja Satonen ennen kuin tämän asian käsittely on keskeytettävä, ja ministeri viimeiseksi.

16.36 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Kiitos puheenvuorosta. — Tässä kun ruvettiin näitä vanhoja asioita miettimään, niin se on ihan hyvä, että edustaja Kiviranta tämän asian nosti esille. Nämä täytyy ihan suoraan puhua.

Jos aloitan Tapani-myrskystä, niin muistan sen erittäin hyvin, koska myöskin omassa kunnassani oli sellaisia alueita, että puoleentoista viikkoon sähköt eivät toimineet, ja siellä oli maatiloja ja muita, ja tilanne oli aika vakava oikeasti. Mutta aivan kuten edustaja Essayah sanoi, niin siinä varmasti tapahtui ylireagointi. Minä luulen, että kun tässä menee nyt muutama vuosi eteenpäin, niin tässä salissa käydään aika monta keskustelua siitä, että tämän koronaviruksen takia on tehty aikamoinen ylireagointi ja siitä seuraa sellaisia taloudellisia vaikutuksia, talouteen ja työllisyyteen, joita sitten aika pitkään joudutaan miettimään. Mutta se on ihan totta, että siinä varmasti on tehty sen mukaan, ja itse asiassa tässä kokoomuksen aloitteessa nimenomaan kiinnitetään huomiota siihen, että tämä investointi olisi realistisella tasolla ja että ei olisi viisasta tätä maakaapelointia viedä esimerkiksi kaikille kesämökeille tai saaristoihin tai muihin, mihin se on kallista.

No, sitten tähän ehkä isompaan kysymykseen, joka sinänsä ei liity tähän Tapani-myrskyyn minun oman muistikuvani mukaan, vaan liittyy tähän Carunan myymiseen, jota Fortum vahvasti silloin tahtoi. Ensinnäkin täytyy sanoa se, että jos tietoni ovat oikeat ja muistini pelaa, niin esittelevä ministeri asiassa oli nykyinen ulkoministeri Haavisto, jos näin ymmärrän, että hän oli silloin omistajaohjauksesta vastaava ministeri, [Esko Kivirannan välihuuto] mutta on totta, että myös kokoomus oli siinä hallituksessa mukana, ja kyllä se on sellainen asia, että siinä täytyy nostaa reilusti käsi virheen merkiksi, että se on mennyt ja se on ollut virheellinen ratkaisu, vaikka siitä valtava rahasumma silloin maksettiinkin. Nyt se on nähty jälkikäteen, että se raha otetaan sitten sähkönkäyttäjiltä pois, ja se osoittaa kyllä sitä, että nämä monopolit on viisasta pitää yhteisissä käsissä jatkossa. Siinäkin on muuten yksi opetus, ettei nyt sorruttaisi samaan sitten, kun ollaan tässä poikkeuksellisessa talous-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2020 vp

tilanteessa taas hyvin pian, niin kuin silloinkin oltiin, että houkutus saada lyhytaikaisia tuottoja jostakin on aika suuri. On erittäin tärkeätä, että maltti näissä yhteyksissä säilyy.

Mutta siitä huolimatta tästä on jo niin pitkään kulunut, tästä on jo toistakymmentä vuotta aikaa, että ei voi olla niin, että tämä on maailman tappiin näin, vaan kyllä meidän pitää pystyä tälle asialle jotain tekemään, ja sen takia edelleen vetoan ministeriin ja hallituspuolueiden edustajiin siinä, että tämä edustaja Vestmanin ja kokoomuksen aloite kannattaa todella ottaa vakavasti, koska meidän kannattaa viimeisen päälle selvittää se, mitä tässä voidaan tehdä suomalaisten kuluttajien hyväksi.

16.39 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Itse lakiesityksestä ei juurikaan tullut keskustelua [Naurua] — siirtohinnoista — mutta totta sen verran, että tämä on alkujaan ollut siihen siirtohinnoitteluun yksi osa. Mutta niin kuin hyvin tiedätte, niin näissä poikkeusolosuhteissa on tehty tietyt parlamentaariset säännöt, joita nyt noudatetaan. Kyllä parlamentarismien kunnioittaminen on kuitenkin suomalaisen demokratian kivijalkaa. Ei tarvitse ottaa kokoomuksen aloitetta esille ja tuoda sitä välittömästi. Meillä on hallituksen oma esitys, joka tullaan tuomaan syksyllä, kun parlamentaarinen tilanne on sellainen, että se pystytään täydellä salilla käsittelemään. Kyllä kaikille kansanedustajille pitää antaa tilaisuus, koska on hyvin merkittävästä laista kyse. Kyllä minä haluan kuitenkin toteuttaa parlamentarismia sillä tavalla, että se koskee kaikkia. Jokainen kansanedustaja on yhtä arvokas, jokaisen ovat kansalaiset tänne valinneet. Mutta syksyn aikana toivon mukaan saadaan nyt sitten sellainen tilaisuus, että pystytään tämä esitys tänne tuomaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.41.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.17.

Keskustelu ei jatkunut.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.